

RAPORT

GLÓWNEGO LEKARZA WETERYNARII

O SCHRONISKACH DLA BEZDOMNYCH
ZWIERZĄT

2003 / 2004

Główny Inspektorat Weterynarii
Warszawa, dnia 11 marca 2005 r.

Począwszy od 1999 roku pod patronatem Głównego Lekarza Weterynarii przeprowadzana jest coroczna analiza wyników kontroli schronisk dla bezdomnych psów i kotów w Polsce. Materiałem do analiz są dane ze zharmonizowanych protokołów kontroli, zarejestrowane podczas kontroli przez powiatowych lekarzy weterynarii. Dane zbiorcze obejmują wyniki z 2003 roku, natomiast ocena aktualnych warunków w schroniskach dotyczy obserwacji poczynionych w pierwszym półroczu 2004 roku.

Prezentowana analiza objęła 142 schroniska, w których przebywało łącznie w ciągu 2003 roku 75.358 psów (wzrost o 6% w stosunku do 2002 r.) i 16201 kotów (spadek o 0,6% w stosunku do 2002 r.). W 91% ankiet dane dotyczące obrotu zwierzętami bilansowały się, jednak np. w schronisku w Ostródzie dane nie bilansowały się o 220 psów.

PSY

Schroniska dla psów w Polsce w 2003 roku – dane zbiorcze

17427	5732	5,0	16440	57931	18914	41558	8822	5095	703	5283	36505
						55%	12%	7%			48%
	+14%*				+3%*	+3% *	-2% *	+1%*	1%*	7% *	+1%*
liczba psów na koniec 2002 r.	liczba boksów	średnia liczba psów w boksie	maksymalna liczba psów na jaką zostało przewidziane schronisko (wg Kontrolującego)	liczba zwierząt przyjętych w 2003r.	liczba zwierząt na koniec 2003r.	liczba zwierząt adoptowanych w 2003r.	liczba zwierząt poddanych eutanazji w 2003r.	liczba zwierząt padłych w 2003r.	liczba zwierząt zbiegłych w 2003r.	liczba zwierząt wysterylizowanych w 2003r.	liczba psów zaszczepionych przeciwko wściekliznie w 2003r.

Zagadnienie sterylizacji uznawane jest za kluczowe w kwestii kontroli populacji, dlatego też **fakt pozostawania na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym odsetka sterylizacji** stanowi podstawę do oceny, że walka z nadpopulacją w kolejnym roku ma niewielkie szanse na gruntowne uregulowanie.

Od 2002 roku podczas przeprowadzania kontroli, powiatowi lekarze weterynarii uwzględniają zagadnienie nadmiernego zagęszczenia zwierząt w schroniskach. Pomimo odnotowanej poprawy, nadal w 35% schronisk stan psów na koniec 2003 roku przekraczał stan zwierząt, na które przygotowano schroniska (wobec 48% w 2002 r.). Korzystna zmiana w 2003 roku zaobserwowana została w liczbie schronisk grupujących największe ilości psów, z 8% do 7%

spadła liczba takich schronisk. **Jednakże, ilość zwierząt w tych schroniskach nadal przekraczała racjonalne granice, co znacznie pogarsza dobrostan przebywających w nich zwierząt.**

Schroniska o obsadzie powyżej 400 psów na koniec 2003 r.

Lokalizacja schroniska	Liczba psów na koniec 2003r	Maksymalna liczba psów na jaką przewidziane zostało schronisko
Celestynów	1460	425
Na Paluchu (Warszawa)	873	500
Poznań	596	240
Józefów	565	550
Kraków	532	420
Mielec	513	600
Łódź	438	250

Zgodnie z oceną powiatowych lekarzy weterynarii, w grupie największych schronisk jedynie schronisko w Mielcu utrzymało ilość psów, na jaką zostało przewidziane. Nadal utrzymuje się tendencja wzrostu ilości psów w schroniskach, a w 2003 roku zanotowano wzrost tej ilości o 3% w porównaniu do roku poprzedniego.

Natomiast pozytywnym zjawiskiem jest wzrost o 3% odsetka adopcji psów, przy spadku o 2% odsetka eutanazji. Jednak wiele zwierząt wydawanych ze schronisk nadal nie jest wysterylizowana oraz zaszczepiona przeciwko wściekliznie.

Sterylicacja suk i kastracja psów

Pozbawienie zdolności rozrodczych zwierząt przebywających w schroniskach jest jedną z najskuteczniejszych metod kontroli populacji psów z grupy ryzyka bezdomności. W 2003 roku odsetek sterylizacji i kastracji pozostał na poziomie roku ubiegłego i wyniósł 7%. Za jedną z podstawowych przyczyn niewielkiego odsetka kastracji i sterylizacji można uznać niewłaściwy układ priorytetów w zarządzaniu schroniskami, tłumaczony często brakiem środków finansowych. W 73 schroniskach dla psów w ogóle nie przeprowadzano sterylizacji i kastracji. W 2003 roku zwiększyła się liczba schronisk, które mimo tych trudności w znacznej mierze poradziły sobie z problemem sterylizacji. Należy wymienić tu liderów, którzy ponownie osiągnęli czołowe miejsca: **Jędrzejewo** (100% sterylizacji), **Korabiewice** (88%), **Ilawę** (45%), **Słupsk** (40%), oraz Radomsko (100%), Szczytno (88%), Bełchatów (84%), Chojnice (76%), Gładyszewo (55%), Opole (54%), Żywiec (44%) oraz Kozuszki Parc. (42%).

Adopcja psów

Kolejny rok przynosi zwiększenie odsetka adopcji. Adopcja w 2003 roku wyniosła 55% i była wyższa o 3% niż w roku 2002. Schroniska w takich miejscowościach jak: **Żory, Cieszyn, Tarnów, Ostrów Wlkp., Oświęcim, Wieluń, Kętrzyn, Słupsk, Lublin, Starogard Gdański i Bielsko-Biała** wykazały się tak jak w 2002 roku najwyższym wynikiem adopcji psów. Do grupy tej dołączyły również takie schroniska jak: Nasielsk, Sieradz, Kętrzyn, Wilkowice, Ostrów Wlkp., Kielce, Racibórz, Tczew, Opole oraz Jelenia Góra (adopcja w granicach 70% do 90%). Ze względu na liczbę adoptowanych psów należy także wymienić schroniska we **Wrocławiu i Szczecinie** (adopcja powyżej 65%). Oprócz podstawowych walorów humanitarnych, profesjonalnie prowadzona adopcja umożliwia kontrolę populacji w schronisku oraz blokuje niszę troficzną, zmuszając w naturalny sposób posiadaczy psów do ograniczania rozrodu tych zwierząt.

Szczepienia przeciwko wścieklźnie

Szczepienia przeciwko wścieklźnie objęły 48% psów. Trend ilości szczepień na przestrzeni ostatnich trzech lat wykazuje tendencję do stabilizacji. Liczba szczepionych psów rośnie i jest proporcjonalna do stanu zwierząt w schroniskach. Jednak w 4 schroniskach statystyki nie wykazują szczepień przeciwko wścieklźnie w 2003 r. W schroniskach o najniższym odsetku szczepionych zwierząt, w porównaniu z wydanymi do adopcji, odsetek ten wyniósł odpowiednio: **Małoszyce 10%, Nowy Targ 24% i Kędzierzyn-Koźle 25%**.

Eutanazja psów

Odsetek eutanazji psów w schroniskach wyniósł w 2003 roku 12% zwierząt i był mniejszy o 2% niż w 2002 r. Do schronisk, które wykazują największy odsetek eutanazji należą kolejny raz schroniska w Suwałkach (54% psów poddanych eutanazji) i Tomaszowie Mazowieckim (41%). W pozostałych polskich schroniskach odsetek adopcji przeważał nad odsetkiem eutanazji.

Upadki psów

Za niepokojące należy uznać zjawisko wzrostu do 7% (+1% w stosunku do 2002r.) śmierci psów w schroniskach w wyniku chorób, urazów oraz zagryzień. Trudno oczywiście uniknąć przypadków śmierci zwierząt po ciężkich uszkodzeniach ciała w wypadkach drogowych. Przypadki takie występują w znacznej liczbie najczęściej w schroniskach zlokalizowanych

przy wielkich aglomeracjach. O liczbie takich przypadków nie może jednak decydować brak dostępności do opieki lekarsko-weterynaryjnej, brak środków do eutanazji, czy też nasilenie zjawisk zagryzania.

Higiena i dokumentacja w schroniskach

W 4 schroniskach brak było systematycznego oczyszczania schroniska. Podczas kontroli odnotowano 1 przypadek braku ewidencji zwierząt, 5 przypadków braku ewidencji leczenia oraz 7 przypadków braku książki kontroli weterynaryjnej. W schronisku w **Dopiewie** nie było żadnej dokumentacji, która mogłaby być uznana za książkę leczenia, wizyt i ewidencji zwierząt.

Szczepienia profilaktyczne

W 41% schronisk w Polsce nie prowadzi się szczepień profilaktycznych przeciwko najczęściej występującym jednostkom chorobowym o charakterze zakaźnym (nosówka, parwowiroza, leptospiroza, choroba Rubartha), co niewątpliwie ma wpływ na znaczny procent upadków w schroniskach.

KOTY

W 2003 r. koty utrzymywane były w 71 schroniskach.

Tab. 1 Dane zbiorcze

	liczba kotów na koniec 2002 r.	liczba boksów	maksymalna liczba kotów na jaką zostało przewidziane schronisko (wg Kontrolującego)	liczba zwierząt przyjętych w 2003r.	liczba zwierząt na koniec 2003r.	liczba zwierząt adoptowanych w 2003r.	liczba zwierząt poddanych eutanazji w 2003r.	liczba zwierząt padłych w 2003r.	liczba zwierząt zbiegłych w 2003r.	liczba zwierząt wysterylizowanych w 2003r.	Liczba kotów zaszczepionych przeciwko wściekliznie w 2003r.
liczba	3349 ogółem 16201*)	246	3056	128 52	3337	5625	3399	2952	693	3353	3926
%						31%	24%	17%	4%	20%	25%
↑ ↓%			+11%	-4%	-0,4%	+4%	+3%	-1%	0%	+6%	+15%

*) ogólna liczba kotów, które przebywały w schroniskach w ciągu roku sprawozdawczego

Zagadnienie sterylizacji uznawane jest za kluczowe w kwestii kontroli populacji bezdomnych kotów. Statystyka wykazuje, że 2/3 kotów przekazywanych do adopcji poddanych jest uprzednio sterylizacji. Jednak, pomimo to, w 2003 r. zagadnienie nadmiernego zagęszczenia kotów w schroniskach ponownie dało o sobie znać, ilość kotów w schroniskach była większa o około 9% niż szacunkowa maksymalna liczba miejsc dla kotów w schroniskach.

Tabela. Schroniska o największej liczbie kotów na koniec 2003 r.

Miejscowość	Liczba kotów w schroniskach na koniec 2002r.	Szacunkowa liczba miejsc w schroniskach
Warszawa	282	150
Celestynów	243	150
Mielec	203	200
Szczecin	184	80
Kraków	167	250
Sopot	158	100
Charzyno	156	150
Gdańsk	145	50
Łódź	140	100
Olsztyn	128	160
Wrocław	105	100

Sterylizacja kotek i kastracja kotów

Pozbawienie zdolności rozrodczych zwierząt przebywających w schroniskach jest jedną z najskuteczniejszych metod kontroli populacji kotów. Sterylizacja i kastracja w tej grupie zwierząt jest relatywnie tańsza niż te same zabiegi u psów. W 2003 r. poddano sterylizacji 3926 kotów, co stanowi liczbę wysterylizowanych kotów o 6% większą niż w 2002 r.

Eutanazja kotów

Eutanazja kotów w schroniskach w 2003 roku była o 3% większa niż w 2002 r. O 1% zmniejszył się odsetek padnięć kotów. Jednak w większości schronisk odnotowuje się spadek ilości eutanazji i wzrost ilości adopcji. Taki trend utrzymuje się od około 3 lat i należy go uznać za zjawisko pozytywne.

Adopcja kotów i inne sposoby opuszczenia schronisk przez koty

W 2003 roku adopcja kotów w polskich schroniskach wyniosła ogółem 31%. Brak jest statystyk o ilości kotów, które powtórnie umieszczono w ich naturalnych niszach troficznych.

Szczepienia profilaktyczne

Na 71 schronisk utrzymujących koty, jedynie w 21 wykonywano szczepienia profilaktyczne przeciwko panleukopenii (-3%) oraz w 12 przeciwko białaczce kotów (-4%). Stan ten należy ocenić jako wysoce niezadowolający, tym bardziej, że w 2003 roku sytuacja w zakresie szczepień profilaktycznych uległa pogorszeniu.

Decyzje oraz zalecenia, uwagi i wnioski

Podczas przeprowadzonych kontroli w 2003 roku Inspekcja Weterynaryjna wydała w sprawie poprawy stanu schronisk 54 decyzje administracyjne oraz 145 zaleceń, uwag i wniosków.

p.o. GŁÓWNEGO LEKARZA WETERYNARII

Krzysztof Jażdżewski

**Liczba decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień,
wydanych przez powiatowych lekarzy weterynarii
na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowych warunków weterynaryjnych
wymaganych przy prowadzeniu schronisk dla zwierząt
(Dz. U. z 2002 r. Nr 192, poz. 1611)
w okresie sprawozdawczym**

LP.	WOJEWÓDZTWO	Ilość wydanych decyzji administracyjnych	Ilość uwag, zaleceń i wniosków
1.	DOLNOŚLĄSKIE	2	3
2.	KUJAWSKO-POMORSKIE	3	12
3.	LUBELSKIE	9	13
4.	LUBUSKIE	1	-
5.	ŁÓDZKIE	6	19
6.	MAŁOPOLSKIE	2	4
7.	MAZOWIECKIE	3	24
8.	OPOLSKIE	2	6
9.	PODKARPACKIE	2	-
10.	PODLASKIE	5	12
11.	POMORSKIE	3	7
12.	ŚLĄSKIE	7	1
13.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	-	2
14.	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	3	6
15.	WIELKOPOLSKIE	5	30
16.	ZACHODNIOPOMORSKIE	1	6
	RAZEM	54	145